

Austatud lugeja!

Me elame maailmas, kus õiguskord ja julgeolek on lahutamatult põimunud. 38. Eesti õigusteadlaste päevad tõid selgelt esile, kuidas keerulised globaalsed ja lokaalsed väljakutsed sunnivad meid, õigusteadlasi, ja meie õigussüsteemi nende oludega kohanema. Tartu sügiseses õhkkonnas kogunenud juristkond keskendus seekordsetel õigusteadlaste päevadel õiguse ja julgeoleku vahelise hapra tasakaalu otsimisele.

Eesti Vabariigi põhiseaduse preambul paneb paika, millised on siin meie raamid ja sihid: „kõikumatus usus ja vankumatus tahtes kindlustada ja arendada riiki, mis on rajatud vabadusele, õiglusele ja õigusele ning mis on kaitseks sisemisele ja välisele rahule“. Juristide ja õigusteadlastena on meie ülesanne anda oma panus, et Eesti riik oleks kaitstud ja et meie õigussüsteem suudaks vastata muutuva ajastu väljakutsetele. Samas on just õigusteadlaste ülesanne olla vajaduse korral ka alalhoidlik ning hoida meie õigusriigi alustalasid.

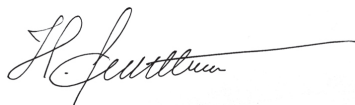
Õiguskantsler Ülle Madise ütles oma aastaülevaates 2023/2024. aasta kohta: „Põhiseaduse mõte on takistada kiireid ja rahulikult läbi kaalumata otsuseid. Põhiseadust ei tohi hetkeemotiooni ajel tühjaks tõlgendada. [...] Põhiseadus kaitseb vigade eest ja on Eestit hästi teeninud.“^{*1} Viimaste aastate erinevate kriiside ajal on näha olnud tendentsi põhiseadusleigusele, kus põhiseadust kiputakse nägema kui takistust kriiside ennetamisel ja lahendamisel ning uue julgeolekulukorraga kohanemisel. Õigusteadlaste päevade aruteludes jäi korduvalt kõlama, et kui on rohkem julgeolekut, siis on vähem õigusriiki, ja vastupidi. Siiski, meie ülesanne õigusteadlastena on aidata leida nende kahe väärtuse vahel tasakaalu, sest õigusriigi põhimõtete kahjustamine on lõpuks samuti oht meie riigi julgeolekule. Põhiseadus on meie kindlustuspoliis kriiside vastu.

Õigusteadlaste päevadel vaadati neid küsimusi muu hulgas rahvusvahelise õiguse, põhiseaduse ja põhiõiguste ja tehnoloogia arengu võtmes. Vaadati minevikku, analüüsiti olevikku ja suunati pilk tulevikku. 38. Eesti õigusteadlaste päevad kinnitasid, et õigusriik ei ole staatiline. See vajab pidevat hoolt, arutelu ja mõtestamist. Näeme, kuidas meie juristid mitte ainult ei tõlgenda ja rakenda õigust, vaid ka loovad uut arusaama sellest, mida õigus ja õiglus tähendavad. Õigusteadlaste päevad tõestasid, et õigusriigi säilitamine ja arendamine on kollektiivne pingutus – selline, mis ühendab nii akadeemikuid kui ka praktikuid. Aitäh kõigile, kes andsid oma panuse sellesse diskussiooni! Meie ees seisavad uued väljakutsed, kuid nendele vastamiseks on meil olemas tugev ja mõtteerksam juristkond.

Õigusteadlaste päevade korraldamisel on läbi aastate olnud oluline roll Sihtasutusel Iuridicum, kes on alates 2003. aastast toetanud päevade ettevalmistust ja läbiviimist. Lisaks õigusteadlaste päevade korraldamisele annab sihtasutus välja siinset ajakirja Juridica, aga ka ajakirja Juridica International. Mõlemad need on asendamatud meie õigusteaduse ja õigusekeele edendamisel.

Sihtasutust, mis asutati Tartu Ülikooli nõukogu otsusel 1997. aastal, on algusest peale juhtinud Peep Pruks. Tänavu lõpeb tema üheksas ametiaeg Sihtasutuse Iuridicum juhatuse liikmena – uskumatu 27-aastane panus! Ta on olnud 1993. aastast ka ajakirja Juridica ja 1996. aastast ajakirja Juridica International vastutav väljaandja ja toimetuskolleegiumi liige. Tema juhtimisel on korraldatud ka Tartu Ülikooli õigusteaduskonna karjäärimesi, mis on alates 2019. aastast andnud juuratudengitele võimaluse kohtuda juuravaldkonna peamiste tööandjatega.

Uuel aastal annab Peep Pruks teatepulga üle sihtasutuse uuele juhatusele. Kingad, mida täita, saavad olema suured. Suur tänu, Peep, Sinu järjepideva ja pühendunud töö eest!

Heddi Lutterus
Justiitsministeeriumi õiguspoliitika asekancler

¹ Õiguskantsleri aasta. – Õiguskantsleri aastaülevaade 2023/2024. Arvutivõrgus: <https://www.oiguskantsler.ee/ylevaade2024/oiguskantsleri-aasta>.